

אלה הן
שתי
פנים
של אותה
אשה -
אלילתם של
י. ח. ברנר
וש"י עגנון

יפהי"ת ארץ-ישראל 1910

מהלכת על שתיים. מספרת מי שהיתה ילדת פלא: „גולדתי בשכונה היהודיה בירושלים העתיקה. אחי סיים את חוק לימודיו בבית הספר האגרונומי במקוה-ישראל, והחליט לרכוש ידע חקלאי, כאיכר, בקפריסין. אמא ואני הצטרפנו אליו. שם הייתי רועת-צאן, ודבקתי בשירי הרועים היווניים. לאחר כ"חמש שנים נשא אחי אשה יהודיה ממצרים, ואנחנו נסענו בעקבותיו לאלכסנדריה. הוא עבד כסדרן במטרופוליטן אופרה וריאנכי, שהייתי אז כבת 12 — נהגתי לחזות בחזיונות האופראיים. בבית הייתי מחקה את כל השחקנים, ומסביבי התאסף קהל קבוע. אותה תקופה הופיעה בעיר להקת תיאטרון מרוסיה והם הציעו לי תפקיד.

ואני הייתי עסוקה מאד. לפעמים לא היה זמן לאכול. רק האמנות היתה קיימת. לא הרגשתי בחלוף השנים. תמיד הייתי עסוקה מאד — עד שפתאום נותרתי בדרך. ליוז וארון של 1972 היא היסטוריה

מאוד. בעלי הרוויח מהנישואין שלנו. אני היא זו שעבדתי לפרנסת המשפחה. כסף לא עניין אותי, והסתפקנו במועט. אני שחקנית, והוא צייר. אני ניגנתי במנדולינה והוא צייר. הוא לא הצליח למכור הרבה.

היא חזרה אלינו בשקט בשקט. בקול דממה דקה. איש לא ראה, איש לא שמע. ישישה קטנה, שברירית, בעלת פנים חרושי קמטים ושער שיבה. רק העיניים מתגרות עדיין ב-78 שנותיה: העיניים הבאירות עירניות מאוד, מנצצות באש שלא כבתה, בחיוך טובילב.

ליוז וארון. שם שאינו אומר כלום היום — מלבד לוחטיקים שבוותיקים. היסטוריה הראשונה של הישוב העברי בארץ. אליל-תם של כל השמות הגדולים. יוסף חיים ברנר כינה אותה „מתת אלוהים.“ מנחם גנסיק — „הנסיכה.“ פיסקאטו האגדי — „כישרון עילאי.“ הכוכבת הראשונה של הבמה העברית.

ליפּו

דיוקא של נערה מבוגרת. כך החילותי את דרכי בתיאטרון. „לשפות הספניולית שלי — מוצא הי משפחה מבולגריה — והיוונית. נוספה הי רוסית. באחת ההופעות היה בקהל פועל עברי מארץ-ישראל, ידיד של ברנר. הוא דיבר איתי על הלהקה המוקמת ביפו. וי הפציר בי להצטרף אליה. אותו זמן רצה אבי לחתן אותי. הנערות נישאו או צעירות לימים. ואנכי פחדתי מכך. כך הגעתי ליפו. כדי להימלט מהנישואין. ברנר נטל אותי תחת הסותו, ולימדני עברית.

„את תפקידי הראשון ביפו שיננתי בעל-פה. כי השפה העברית לא היתה עדיין שגורה בפי שיחקתי בינקל הנפח מאת פיינסקר. גנסיק היה בעלי בחזיון. הייתי אז בת 15, אולי 16, איני זוכרת.

חרדת קודש

באולם

הצגת הבכורה של ינקל הנפח על-ידי להקת חובבי הבמה העברית היוני

הכוכבת - אז ליוז וארון בתחילת שנות העשרים, מככבת בחצות „יום ולילה“ של אנסקי, שהועלתה אז בניו-יורק בתיאטרון האידי האמריקאי תראשון, בהנחלת רודולף שיקלרוד. למעלה מימין: ליוז בתפקיד נורה ב„בית הבובות“ של יונסקו. ברנר כינה אותה אז: „מתת אלוהים.“

חוזרת

שנולדה עוד לפני שהבימה נולדה. במשך דור שלם. הבזיק שמה ככוכב שביט בחיי הישוב. המישים שנה מאוחר יותר, חזרה בימים אלה, לארץ. לאחר שנים רבות בי ארצות-הברית — אלמנה, בודדה, חסרת כל. מצאה לעצמה דירה צנועה ביפו.

הבעל

ז"ל

מה היא הביא אותה, לעת זיקנתה, חזרה לארץ?

לשמוע אותה מדברת. זו חוויה. היא קופצת מעברית לאידיש. לאנגלית לצרפתית. העברית שלה מחזירה אותך באחת לימי איכה — משהו מקסים. עברית בנויה על טהרת המלעיל. החית והעין מתגלגלות מגרונה בטבעיות ראויה להערצה. „אנכי“ בא במקום „אני.“ „מעט“ תופס את מקומו של „קצת“.

„היה לי בעל צייר, אברהם ולקוביץ, זכרונו לברכה. ציור הוא מקצוע קשה